

علم آموزی

لامینایتیس در اسبها

گردآورنده: زهراندلی فرد / دانشجوی کارشناسی علوم دامی دانشگاه تهران

دست و پا مقاومت می کند، زیرا سبب تشدید درد می شود. درجه ۴: اسب هیچ گونه حرکتی نمی کند و کاملاً زمین گیر شده است.

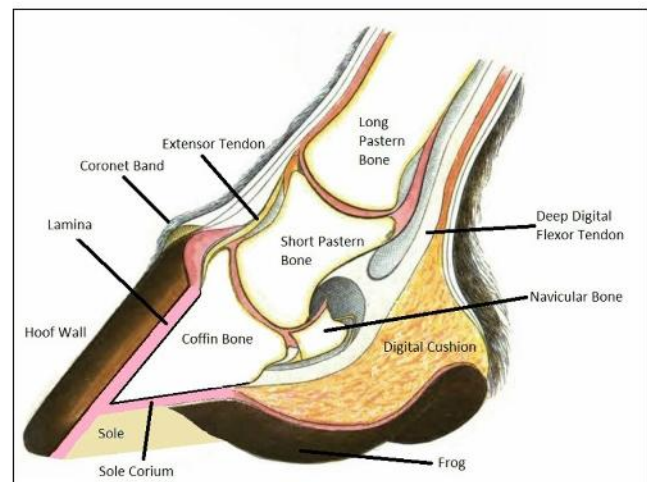
اگر درگیری اسب از نوع درجه ۱ باشد، اسب به طور مداوم وزن خود را روی دستها و پاهایش جابه جا می کند. به دلیل اینکه بیشتر وزن اسب بر روی دستها قرار دارد، جابجایی وزن در دستها نمایان تر است. سم اسب گرم و نبض سرخرگ اطراف بخلق افزایش می یابد، لامینا نیز پر خون و ملتهب است. اگر درگیری از نوع درجه ۲ باشد، تعریق و ضربان قلب افزایش می یابد. در این حالت اسب در برابر چرخش ناگهانی مقاومت کرده و اندام قدامی را به سمت جلو و خارج از بدن و اندام خلفی را به زیر بدن می کشد، پشت اسب قوز کرده، سر خود را بیش از حالت نرمال به جلو می کشد و وزن خود را روی پاشنه سم می اندازد.

اگر لامینایتیس حاد باشد، لنگش شدید بوده و در قدم و یورتمه نمایان می شود. اگر جابجایی استخوان بند سوم اتفاق نیفتد، شانس بهبودی اسب بالاست؛ اما اگر درگیری وارد درجه ۳ و ۴ بشود ممکن است علاوه بر جابجایی استخوان بند سوم، این استخوان از کف سم بیرون زده و نتایج غیر قابل بازگشتی رخ دهد.

به طور کلی از علائم اولیه بیماری می توان به خروج ترشحات سفید تا زرد از ناحیه شاخ مویی، تغییرات دیواره سم و بلند شدن پنجه سم اشاره کرد. در مراحل شدید بیماری پر مویی ناحیه شاخ مویی، تخریب بافت های استخوانی و افزایش فاصله بند سوم تا دیواره داخلی سم که در رادیولوژی مشهود است، قابل رؤیت است.

بی شک سلامت سم اسب اهمیت بالایی در جنبه های مختلف پرورش این حیوان دارد، زمانی که سم اسب به هر دلیلی از وضعیت نرمال خارج شود، می تواند نشان دهنده درگیری خاصی در سم باشد. بزرگترین استخوان در داخل سم، استخوان بند سوم (استخوان کافین یا پدال) است. این استخوان باعث استحکام سم شده و تمامی ساختارها داخل سم را در جای خود نگه می دارد و همچنین فاقد مغز استخوان بوده و تراکم بالایی از عروق خونی ظریف را در داخل خود جای داده است. در ساختار داخلی سم اسب یک سری ساختار ورقه مانند به اسم لامینا وجود دارد که سبب اتصال استخوان بند سوم به دیواره داخلی سم می شود. عواملی که سبب بروز تغییرات متابولیکی در بدن اسب می شود با ایجاد اختلال در سیستم عروقی و خون رسانی، تغذیه و اکسیژن رسانی به سم و بافت های آن را مختل می کند. در نتیجه لامینا ملتهب و ضعیف شده و می تواند سبب جابجایی استخوان بند سوم شود، در نتیجه بیماری لامینایتیس ایجاد می شود.

هر اسبی با هر سن و سالی می تواند به لامینایتیس مبتلا شود، این بیماری به شدت دردناک بوده و بعد از کولیک دومین عامل مرگ و میر در اسبها است

تشخیص

لامینایتیس از نظر بالینی ۴ درجه دارد.
 درجه ۱: اسب با وجود درگیری با بیماری به راحتی توانایی حرکت دارد.
 درجه ۲: لنگش در اندام حرکتی مشخص شده است و اسب گام های کوتاه برمی دارد.
 درجه ۳: اسب تمایلی به حرکت ندارد و در برابر بلند کردن

علل بروز لامینایتیس

• در فصول خاصی از سال (بهار و پاییز) علوفه‌های درون مراتع غنی از نوعی قند به نام فروکتان، کربوهیدرات و انرژی می‌شود. اسب‌هایی که آزادانه در مراتع می‌چرند، حجم بالایی از این قند و کربوهیدرات را به دستگاه گوارش خود وارد می‌کنند، چون معده آن‌ها فاقد آنزیم هضم‌کننده این قند است، قند وارد سکوم شده و تخمیر می‌شود. در نتیجه این تخمیر، تولید سریع اسید (اسیدوز) و افزایش شمار باکتری‌ها استرپتوکوک باعث بروز تغییرات متابولیکی شده و لامینایتیس ایجاد می‌شود.

• پونی‌ها و اسب‌های چاق زمانی که به‌طور ناگهانی دچار عدم بالانس انرژی می‌شوند، برای تأمین انرژی موردنیاز خود چربی زیادی را به خون آزاد کرده که سبب تغییر متابولیسم بدن و انقباض عروق خونی و در نتیجه محروم ماندن بافت‌های سم از گلوکز می‌شود.

• مسمومیت خون، در نتیجه ورود سمومی که به نحوی وارد خون شده و در آن جریان می‌یابند. این حالت به‌واسطه برخی عوامل بروز می‌کند که عبارت‌اند از: اسهال، پریتونیت، متریت و جفت ماندگی پس از زایمان.

• برخی از داروها به‌خصوص کورتیکواستروئیدها موجب افزایش انقباض سرخرگی در پا شده و در اثر آن جریان خون در آن منطقه محدود می‌گردد.

• استرس‌ها امکان پیشرفت لامینایتیس را در اسبان افزایش می‌دهند؛ مانند استرس ناشی از یک سفر طولانی که در این حالت سطوح بالایی از هورمون‌های کورتیکواستروئید آزاد می‌گردد که تقریباً اثری مشابه تجویز کورتیکواستروئیدها دارد.

• مصرف زیاد کورتون سبب بروز تغییرات متابولیکی می‌شود.

• اسب‌هایی که از ناحیه هیپوفیز دچار مشکل می‌شوند، به علت عدم تعادل هورمونی و مقاومت بدن به انسولین، میزان گلوکز و هورمون انسولین و کورتیزول در خون آن‌ها بالا رفته و بالا بودن دائمی قند، اسب را به لامینایتیس مستعد می‌کند.

• اگر نعل بندی و قیاس اسب درست انجام نشود، مثلاً میخ نعل به درون بافت حساس سم نفوذ کند، می‌تواند با ایجاد التهاب در لامینا، زمینه بروز لامینایتیس را فراهم کند.

پیشگیری

• اسب را حتی‌الامکان در برابر عوامل ایجادکننده لامینایتیس قرار ندهید.

• هرگز اجازه ندهید که اسب بیش از اندازه چاق شود.

• اطمینان حاصل کنید که نعل‌بند عمل قیاس کردن سم را به‌دقت و منظم انجام می‌دهد.

سم درگیر با لامینایتیس

سم سالم

Acq Tm: 14:17:45

اسب درگیر با لامینایتیس مزمن مزمن

○ چراندن گله را در فصل بهار و پاییز محدود نمایید. آگاه باشید که غالباً علوفه آبدار در فصل پائیز نیز وجود خواهد داشت.

○ چنانچه در کنترل چریدن اسب ناتوان ماندید برای مدت زمان کوتاه از پوزه‌بند استفاده کنید. پوزه‌بند شامل یک دریچه مشبک در قسمت تحتانی است که اجازه نوشیدن و جویدن را به اسب می‌دهد.

○ جیره غذایی حاوی فیبر فراوان، کربوهیدرات و پروتئین کم به حیوان بخورانیید. چنانچه به اسب پایین‌تر از مقادیر استاندارد و توصیه‌شده غذا می‌دهید، به‌منظور تهیه یک جیره غذایی متعادل استفاده از مکمل‌های معدنی و ویتامین‌ها را در نظر بگیرید.

○ اسب را در شرایط استرس‌زا قرار ندهید.

○ از پودرهای پروبیوتیک استفاده کنید و برای افزایش انرژی موردنیاز اسب روغن‌های گیاهی را جایگزین مواد کربوهیدراته کنید، آگاه باشید که کربوهیدرات بالا از عوامل مهم بروز کولیک و لامینایتیس است.

درمان و مدیریت تغذیه در اسب بیمار

○ رژیم غذایی حاوی الیاف سلولزی با مواد معدنی و ویتامین‌ها به منظور فعال نگه‌داشتن متابولیسم و سوخت‌وساز درون‌سلولی اسب حیاتی است.

○ عوامل ایجادکننده بیماری را از بین ببرید.

○ مبتلایان به لنگش دچار کمبود کلسیم هستند. استفاده از یونجه یا کاه یونجه خردشده مفید است و می‌تواند نیاز بدن به کلسیم را تأمین کند.

○ به جیره غذایی علوفه‌هایی با ارزش غذایی پائین مثل کاه و یولاف اضافه کنید و علوفه‌های خشک و پرحجم را کم کنید.

○ از روغن به‌عنوان یک منبع انرژی استفاده نمایید؛ مانند روغن سویا یا ذرت.

○ در فواصل کوتاه به اسب حجم کمی غذا بدهید، یعنی وعده‌ها را زیاد و حجم آن‌ها را کم کنید.

○ حداقل یک درصد وزن بدن اسب، به او علوفه با فیبر بالا بدهید.

○ در جیره غذایی حجم غلات را به حداقل برسانید.

○ از منابعی استفاده کنید که به کندی انرژی آزاد می‌کنند. (از قبیل فیبر و روغن)

منابع

- ترکی، احسان. ۱۳۹۳ "لامینایتیس در اسب". دنیای اسب. ۴۴.

بهار ۱۳۹۳: ۳۲-۳۴.

- ترکی، احسان. ۱۳۹۲ "بیماری‌های ناحیه سم". دنیای اسب.

۴۱. پاییز ۱۳۹۲: ۳۸-۴۱.

- توغدری، عبدالحکیم. ۱۳۹۴ "استفاده از غلات و فرآورده‌های فرعی آن در تغذیه و مکانیسم ایجاد اختلالات مرتبط".

دنیای اسب. ۴۹. نوروز ۱۳۹۴: ۳۸-۳۹.

